

baar is. Waarom zou men eraan twijfelen dat de krant ook naast nieuwe en meer gesofisticeerde media zijn plaats en functie kan behouden? Viewdata is in dit verband een mooi voorbeeld. Bij de voorstelling van het V.U.M.-viewdataexperiment schreef De Standaard op 26 mei 1982: «In het recente verleden was viewdata nog gezien als een nieuw massamedium, maar experimenten in Groot-Brittannië en Nederland leerden intussen dat het nieuwe communicatiemiddel voorlopig het interessantst is voor gespecialiseerde gebruikers.»

Op de advertentiemarkt bezit de geschreven pers eveneens aanzienlijke troeven die wetenschappelijk werden vastgesteld en ook tijdens en na de mediarevolutie geldig kunnen blijven. Zo schrijft Prof. Guido Fauconnier in 'Reclame: begeleiding, verleiding of misleiding?': «In verband met de media waarlangs een reclameboodschap wordt uitgezonden, komt uit de eerste onderzoeken naar voren dat het publiek de meest gunstige attitudes heeft tegenover de persreclame. Reclame via de (geschreven) pers wordt beschouwd als zijnde: het meest nuttig, het meest waardevol, het meest informatief en het meest geloofwaardig.» Hiertegenover werden radio en televisie als reclamemedia weinig geapprecieerd.

Men kan dus bezwaarlijk staande houden dat de uitgevers de nieuwe media inpalmen omdat ze ervoor bevreesd zijn. Veeleer doen zij dit omdat deze media voor hen een interessant braakliggend terrein vormen. En men kan het ondernemers bezwaarlijk kwalijk nemen dat zij uitkijken naar nieuwe mogelijkheden voor hun bedrijven. In dat verband opert Frans Vink, uitgever van Het Laatste Nieuws in een interview met Presse Actualité: «En tant qu'éditeurs, en tant que communicateurs, qui avons déjà acquis une certaine expérience d'ordre politique et social, nous ne pouvons pas demeurer «spectateurs». Nous avons un rôle à jouer. Nous ne pouvons pas laisser naître ces nouveaux médias sans savoir ce qui s'y passe, sans intervenir dans leur développement. Nous ne réclamons pas de privilège car ce serait par pur corporatisme, nier la liberté d'information, mais un équilibre est à trouver. Je me fais peut-être des illusions mais, en tant que journalistes et éditeurs, nous pouvons apporter aux nouveaux médias une contribution qu'il serait dommage de négliger.» Zo problematisch en bedreigend schijnen de nieuwe media voor de uitgevers dus niet te zijn. Wellicht liggen de echte problemen die de nieuwe media kunnen scheppen elders: bij de persconcentratie, of bij de beroepsjournalisten, want ook zij hebben grieven in verband met vrije radio's bijvoorbeeld. Maar dat is een probleem dat later nog uit de doeken gedaan kan worden.

feiten en meningen uit de media- wereld

RIK ADRIAENS

EN

WIM VAN DER BIESEN

In NEDERLAND is de ontwikkeling van de LOKALE OMROEPEN in een stroomversnelling geraakt door de oprichting van een landelijke vereniging: 'Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland' (OLON), op 2 december 1981. Medio februari van dit jaar presenteerde de OLON een eerste beleidsnota (De ontwikkeling van lokale omroepen) en op 3 april werd in Enschede een eerste studiedag georganiseerd. Het ziet er naar uit dat het Ministerie van C.R.M. (belast met de uitvoering van de Omroepwet) de OLON als serieuze gesprekspartner beschouwt en het beleid m.b.t. de Lokale Omroep mede in overleg met deze organisatie zal gaan uitstippelen.

Volgens voornoemde nota wil OLON via uitwisseling van ervaringen en organisatie van de vele initiatieven i.v.m. lokale omroep invloed uitoefenen op het overheidsbeleid. De nota gaat verder in op het waarom en hoe van lokale omroep, de ontwikkelingen in Nederland en de mogelijkheden op korte en lange termijn.

Dat het ook in Nederland niet stil is omtrent lokale omroep bewijzen twee andere nota's.

Een rapport 'Kleinschalige massacommunicatie: lokale omroepvormen in West-Europa' geeft een overzicht van de ervaringen met kleinschalige omroepen in West-Europa. Het is een voorstudie ten behoeve van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, die in de loop van het jaar een advies moet uitbrengen over een 'samenhangend mediabeleid'.

De nota 'Kiezen en kabels; Nota inzake lokale en regionale omroep' van de hand van André van der Louw, de in mei teruggetreden minister van CRM, bevat duidelijke plannen om op korte termijn met een beleid t.a.v. de lokale omroep voor de dag te komen. De keuze voor lokale kabelomroep, kabelkrant en 'amateur-omroep' blijkt niet door zijn opvolger te zullen gevolgd worden.

Het is niet uitgesloten dat in de loop van 1983 een VIERDE TELEVISIEKETEN in dienst wordt genomen in FRANKRIJK. Dit vierde net zou op het VHF-819-lijnnet terecht komen, dat nu nog gebruikt wordt om de in Frankrijk resterende zwart-wit toestellen te bedienen.

De vierde keten zou zeker geen concurrent worden voor de reeds bestaande netten, maar uitsluitend gebruikt worden om experimentele programma's uit te zenden en aldus toekomstige televisieuitzendingen voor te bereiden. Deze televisieuitzendingen worden in zwart-wit over slechts 75 % van het Franse grondgebied de ether ingestuurd. Concreet wordt gedacht aan het uitzenden van teksten, beelden,

informatieprogramma's en films. Naast openbare zouden ook privé-maatschappijen met de Franse staat een contract kunnen afsluiten om uitzendingen te verzorgen.

De hele bedoening rond een vierde televisieketen kadert in een wetsvoorstel over radio en televisie dat de Franse minister van Informatie Georges Fillioud voor de Assemblée in april verdedigde.

Volgens een verslag van de Socialistische Partij over de "UITZENDINGEN DOOR DERDEN" behalen de CVP-uitzendingen de laagste kijkcijfers. Uit dit SP-verslag, dat naar het kijk- en luisteronderzoek van de BRT verwijst, blijkt dat de SP-uitzendingen in 1981 gemiddeld 444.223 kijkers hadden, terwijl de VU-uitzendingen door 438.953 kijkers werden bekeken; de PVV-uitzendingen (Librado) trokken 418.689 en de C.V.P.-uitzendingen (CDO) 365.283 kijkers. Ook wat de waardering betreft, krijgen de socialistische programma's de voorkeur op de C.V.P.-uitzendingen: 3,84 tegenover 3,74. Voor P.V.V. en V.U. is dit respectievelijk: 3,77 en 3,75.

Op 6 MEI werd het DECREET HOUDENDE ORGANISATIE EN ERKENNING VAN DE NIET OPENBARE RADIO'S in de Vlaamse Raad goedgekeurd. De partijen keurden het gemeendeerde ontwerp eensgezind goed als een stap naar de legalisering en het vermijden van chaos in de ether.

Het decreet omschrijft het begrip 'niet-openbare radio's' en bepaalt dat om erkend te worden de niet-openbare radio eigendom moet zijn van een vereniging zonder winst oogmerk. Andere voorwaarden zijn onafhankelijkheid van een politieke partij, een beroepsvereniging of een organisatie met een commercieel doel. Tevens mag de radio geen deel uitmaken van een net van zenders, rechtstreeks noch onrechtstreeks. Om de gemeenschapsminister van Cultuur te adviseren in verband met de erkenning en organisatie van de lokale radio's wordt een 'Raad van niet-openbare radio's' opgericht. Hoewel het decreet enige rust bracht in het rumoerige wereldje van de lokale radio's, wordt uitgekeken naar de uitvoeringsbesluiten, de installatie van de Raad en de aflevering van erkenningen en technische vergunningen. De lokale radio zou ten vroegste in september een legaal feit kunnen zijn; vermoedelijk wordt het wachten tot na de gemeenteraadsverkiezingen van 10 oktober.

Op 14 mei 1982 verscheen het laatste nummer van het franstalige weekblad POUR. De oorzaak van deze VERDWIJNING ligt volledig op het financiële vlak: er was zelfs geen geld meer om de achterstallige lonen van de 16 medewerkers voor de maand april te betalen. POUR stond de laatste jaren herhaaldelijk in de actualiteit met o.a. de zaak-Simonet, de zaak VDB en met de zaak van de vertrouwelijke Interpoldocumenten. Het werden telkens processen die bijna steeds in het nadeel van POUR of van haar medewerkers uitvielen. Het weekblad kwam vooral in de belangstelling toen verleden jaar, de lokalen en het archief door een blijkbaar aangestoken brand vernield werden. Dit laatste was er de oorzaak van dat de plannen om POUR om te vormen tot een dagblad, voor een tijdje opgeborgen werden. Het dagblad is er echter nooit gekomen en nu is ook het weekblad verdwenen.

Einde mei 1982 heeft de Vlaamse Uitgeversmaatschappij (V.U.M.), die "De Standaard" "Het Nieuwsblad" en "De Gentenaar" uitgeeft, het nominaal KAPITAAL van de vennootschap VERMINDERD van 200 tot 100 miljoen. Het bedrag werd teruggestort aan de aandeelhouders, die per aandeel 5.000 Fr. ontvingen. Deze kapitaalsvermindering werd mogelijk gemaakt door de gunstige bedrijfsresultaten die de V.U.M. sinds haar oprichting in 1976 heeft geboekt. Als erkenning van de bijdrage van het personeel in deze gunstige resultaten werd een bedrag van ongeveer 20 miljoen uitgetrokken dat als premie aan de personeelsleden zal worden uitgekeerd. Het gemeenschappelijk vakbondsfront van de V.U.M. en de N.V. Krantenfonds, langs dewelke het personeel in de V.U.M. participeert, hebben bezwaar aangetekend tegen deze kapitaalsvermindering.

Sinds maandag 7 juni 1982 kosten de BELGISCHE DAGBLADEN 15 Fr. Deze PRIJSSTIJGING is, althans volgens de dagbladuitgevers, het gevolg van de gestegen productie- en distributiekosten. De vorige prijsverhoging dateert van 13 juli 1981.

Voor het eerst in de geschiedenis van de Belgische kranten hebben alle DAGBLAD-UITGEVERS beslist GEZAMENLIJK deel te nemen aan een actie om de voordelen en kwaliteiten van hun produkt in het licht te stellen bij de toevallige lezers en de adverteerders.

Sinds begin juni loopt de CAMPAGNE in het gehele land met affiches van 20 vierkante meter en posters in de stations rond het thema: wie de krant dag aan dag leest is voldoende ingelicht over de ruimst mogelijke waaier van vragen. Met de sobere maar opvallende zwart-wit affiches bereiken de dagbladuitgevers 3,5 miljoen verbruikers. In de campagne past ook een brochure "Wat weet U van de krant". Gericht op vaklui en adverteerders wil dit dossier een geheugensteuntje met nuttige cijfers over de krant en de krantelzer in België zijn.

Zowel de Belgische Vereniging van Dagbladuitgevers als de Nationale Federatie der Informatieweekbladen kregen in het voorjaar van 1982 een nieuwe voorzitter. Bij de eerste werd Conrad MATRIGE (58), afgevaardigd beheerder van "La Nouvelle Gazette" en directeur-generaal van "La Meuse", voor drie jaar tot voorzitter benoemd in opvolging van Frans Vink ("Het Laatste Nieuws"). De beide ondervoorzitters zijn Romain Van Tongerlo, directeur-generaal van "Het Volk" en Jacques Herman, directeur van "Le Jour". De Nationale Federatie der Informatieweekbladen koos Jan MERCKX, afgevaardigd-beheerder van Perexma (uitgeefster van o.a. "Zie-Magazine" en "TV-Ekspres") tot haar nieuwe voorzitter. Hij volgt Marc Naegels van "Pourquoi-Pas?" op.

Op haar congres te Oslo keurde de internationale Federatie van Dagbladuitgevers een resolutie goed waarbij aan de PTT-diensten van alle landen en aan de internationale telecommunicatieunie gevraagd wordt om de POSTTARIEVEN op het huidig peil te BEVRIEZEN en onderhandelingen te beginnen met de beroepsorganisaties van de pers om in gemeenschappelijk akkoord preferentiële minimumtarieven voor ondernemingen te bepalen.

De RAAD VAN DE FRANSTALIGE LOKALE RADIO'S is in juni begonnen met het toesturen van officiële aanvraagformulieren tot erkenning aan de radio's die de wens uitdrukken of uitgedrukt hebben om erkend te worden. De Raad zal vervolgens moeten beslissen of de aanvragers de voorwaarden van het decreet van 1981 vervullen en een advies hierover uitbrengen. De eindbeslissing wordt in de eerste fase genomen door de executieve van de Franse gemeenschap en in de tweede fase door de minister van P.T.T.

Op 1 juni deed RADIORECLAME zijn intrede in BELGIË. Profiterend van het 'juridisch vacuum' dat in verband met etherreclame in België bestaat of zou bestaan, begonnen de vrije-radio-stations Contact (Brussel), Métropole (Charleroi), Intérim (Doornik), Basse-Meuse (Luik), Contact (Brussel) en Annick (Antwerpen) met reclameuitzendingen voor diverse produkten. De stations werken onder de paraplu van de reclameregie IPB (die RTL als grootste klant heeft) onder de naam Radio KEY.

De RTBF liet zich niet onbetuigd en diende onmiddellijk klacht in bij de respectieve parketten. De omroep zal zich burgerlijke partij stellen in de processen tegen de franstalige stations.

Van regeringszijde werd het probleem besproken in de 'ministeriële werkgroep voor media-beleid' die tot de conclusie kwam dat etherreclame via radio verboden blijft maar dat het tot de bevoegdheid van de gerechtelijke overheden hoort om vervolgingen in te stellen. De werkgroep deelde ook nog mee dat de beslissing of er op radio en televisie reclame mag uitgezonden worden uiteindelijk tot de bevoegdheid van de nationale regering hoort. Onderzocht zal worden of het vrije-radiodecreet van de franstalige gemeenschap (dat reclame uitdrukkelijk verbiedt) niet in strijd is met de wet.

Terwijl juristen de kluit tot op het bot afbijten blijven de reclame-uitzendingen ongestoord doorgaan. Eind juni deelde de Société Belge de Publicité et de Diffusion, de publiciteitsregie van Rossel voor de kranten Le Soir, La Meuse, La Lanterne en La Nouvelle Gazette mee, heel binnenkort met twee publiciteitsregies voor etherreclame via vrije radio's te starten. Naar het voorbeeld van IPB zouden twee radiopools worden opgericht; 'Radio Vlan' voor Brussel en 'Radio-Sud' voor Wallonië. De betreffende radio's zouden zowel nationale, gewestelijke als lokale reclame de ether insturen.

In Nederland bracht de STERRECLAME vorig jaar ongeveer 3,8 miljard frank op. Dit is een stijging met 7% ten opzichte van 1980.

Hoewel door de economische recessie de vraag naar reclametijd iets afneemt, werd er voor de televisie nog altijd tweemaal zoveel gevraagd dan er beschikbaar was. Voor de radioreclame liggen die cijfers nog hoger. Voor Hilversum 3 waren de aanvragen driemaal zo groot als de beschikbare zendtijd; voor Hilver-

sum 1 en 2 samen was de vraag vijfmaal zo groot.

De Ster pleit opnieuw voor zwevende reclameblokken op de televisie omdat de verlangde extra-opbrengst niet kan worden gehaald met de reclameblokken rondom de journaaluitzendingen.

In de VERENIGDE STATEN heeft de economische crisis blijkbaar geen invloed op de RECLAMEWERELD. Integendeel. Hoewel het BNP er in 1981 stagneerde, stegen de reclameontvangsten in dezelfde periode met 12%. De reclame-inkomsten van de media stegen van 54 tot 61 miljard dollar. De radio kreeg het grootste deel van deze stijging, nl. 13,80%, dan volgden de dagbladen en tenslotte de televisie.

Uit het LUISTERONDERZOEK VAN MEI 1982 blijkt dat de BELANGSTELLING voor de BRT-RADIO vrijwel ongewijzigd blijft. 10 tot 13% (5 à 600.000 Vlamingen boven de 12 jaar) zouden minstens één kwartier per dag naar door de BRT niet geïdentificeerde zenders — lees niet-openbare zenders — luisteren. Het blijkt eveneens dat Vlamingen meer tijd besteden aan radio dan voorheen.

Het (gestegen) luistervolume in Vlaanderen wordt dan als volgt verdeeld (cijfers februari): 65,5% voor de drie BRT-netten, 11,2% allerlei buitenlandse zenders (waaronder ook RTBF), 23,3% 'andere' zenders waaronder vooral piratenradio maar ook AFN en Duitse zenders. Hilversum 3 is de enige zender in Vlaanderen die zijn luistervolume ziet dalen.

De BEGROTING van de BRT bedraagt voor 1982: 4,1724 miljard frank. Dit is, in vergelijking met verleden jaar, een toename met slechts 1,9 procent. Indien men rekening houdt met de inflatie en met de algemene kostenstijging, dan betekent dit in werkelijkheid een forse VERMINDERING van de werkingsmiddelen van de Vlaamse omroep.

Een en ander zal heel wat besparingen — ook op het stuk van de programma's — voor gevolg hebben. De Raad van Beheer van de BRT wijst er tevens op dat de begroting slechts een vierde van het Nederlandse Omroepbudget bedraagt en dat de BRT nauwelijks 60%

van de opbrengst van het Vlaamse kijk- en luistergeld ontvangt. In Vlaamse kringen dringt men er reeds enkele jaren op aan dat de BRT zou moeten kunnen beschikken over 90% van het Vlaamse kijk- en luistergeld.

Einde juni 1982 kon de Nederlandse omroepzuil VPRO zijn 300.000ste lid noteren en voldoet aldus aan de voorwaarden om B-OMROEP te worden en om derhalve uitbreiding van de zendtijd te krijgen.

De VPRO zal zijn aanvraag om de B-status te bekomen pas in het najaar indienen, zodat hij pas in oktober 1983 over meer zendtijd zou kunnen beschikken.

Sinds 23 juni is de ZENDTIJD van de "uitzendingen door derden" met vier uur VERMEERDERD. Het totaal komt nu op negentig en een half uur. Hiervan gaan achtendertig uren naar de politieke uitzendingen, evenveel naar de levensbeschouwelijke uitzendingen, negen en een half uur naar sociale beroepsorganisaties en vijf uren naar enkele kleinere verenigingen. Agalev, met haar "Groene Omroep" en RAD krijgen voorsnog geen zendtijd omdat zij onvoldoende handtekeningen konden verzamelen.

Minister van Justitie en van Institutionele Hervormingen JEAN GOL verklaarde tijdens een toespraak over 'Informatie en Objectiviteit' voor de Joodse gemeenschap B'Nai B'rith dat de regering zou geneigd zijn straalverbindingen te laten inrichten om de Luxemburgse commerciële TV-zender RTL naar België te brengen. De bedoeling zou zijn zo snel mogelijk tot een alternatieve nieuwsuitzending voor en over België te komen ter correctie van de eenzijdig genoemde berichtgeving van de RTBF. Die straalverbinding is de snelste en goedkoopste oplossing nu blijkt dat een nieuw commercieel TV-net niet meteen haalbaar is om het omroepmonopolie te doorbreken, aldus de vice-premier. GOL wekte verder nog enige verbazing door zijn rethorische vraag waarom Belgisch nieuws, voor wat Vlaanderen betreft, niet vanuit Nederland zou kunnen uitgezonden worden ter correctie van de BRT-berichtgeving. De uitspraken van GOL veroorzaakten enige deining. Premier Martens verklaarde over de uitspraken van Gol geen enkele verklaring te zullen afleggen.